

Stúdentaráð Háskóla Íslands

150. löggjafarþing 2019-2020
Þingskjal 1427 - 813. mál

26. maí 2020

Umsögn Stúdentaráðs Háskóla Íslands vegna frumvarps til laga um breytingu á lögum um atvinnuleysisstryggingar og lögum um Ábyrgðarsjóð launa (framlenging hlutabótaleiðar)

Stúdentaráð Háskóla Íslands ítrekar kröfu sína um að stúdentum verði að tryggja rétt til atvinnuleysisbóta yfir sumartímamann. Stúdentaráð hefur haldið kröfum sínum á lofti í allan þann tíma sem óvissa hefur ríkt meðal stúdenta vegna áhrifa samkomubannsins og COVID-19 og hefur helstu kröfu ráðsins um fjárhagsöryggi með atvinnuleysisbótum ekki verið svarað. Stúdentaráð lýsir enn og aftur yfir vonbrigðum vegna þessa og hvetur ríkisstjórnina til þess að tryggja stúdentum fjárhagslegt öryggi sem allra fyrst.

Staða stúdenta

Þann 16. mars var samkomubann sett á eftir að fyrstu innanlandssmitin voru greind og lokaði Háskóli Íslands öllum byggingum skólans. Í kjölfarið sendi Stúdentaráð út könnun 23. mars og aftur 6. apríl til allra nemenda við Háskóla Íslands um líðan og stöðu stúdenta á tímum COVID-19. Niðurstöður beggja kannana voru sláandi en þær sýndu að stúdentar voru undir miklu álagi og upplifðu mikla streitu og vanlíðan vegna óvissuástandsins, bæði í tengslum við námsframvindu og framfærslu. [52% íslenskra stúdenta](#) og 42% alþjóðalegra nema töldu sig upplifa mikla streitu vegna aðstæðna í samfélaginu. [43% stúdenta](#) töldu sig vera í erfiðri fjárhagsstöðu og 45% horfðu fram á erfitt sumar fjárhagslega. Áfram mætti svo sannarlega telja.

Stúdentaráð hefur áður sent frá sér [umsögn](#) vegna frumvarps til laga um breytingu á lögum um atvinnuleysisstryggingar og lögum um Ábyrgðarsjóð launa (minnkað starfshlutfall). Í því frumvarpi var ekki gert ráð fyrir stúdentum þar sem einstaklingur þurfti að hafa lækkað um a.m.k. 20% starfshlutfall og halda að lágmarki 50% starfshlutfalli, til þess að eiga rétt á hlutabótum vegna þess tekjutaps sem hann varð fyrir vegna samdráttar í starfsemi vinnuveitenda útaf samkomubanninu og COVID-19. Stúdentaráð tók sérstaklega fram að samkvæmt EUROSTUDENT VI vinna stúdentar að meðaltali [26 klukkustundir](#) á viku af þeim 49,5% sem eru í vinnu allt skólaárið. Af því má draga þá ályktun að um hlutastörf sé að ræða hjá þessum hópi

og þar af leiðandi er 50% viðmiðunar starfshlutfall of hátt fyrir meginþorra stúdenta og gagnaðist úrræðið þeim því ekki.

Vegna þessa lagði Stúdentaráð fram hugmyndir að úrbótum og varð velferðanefnd Alþingis við þeim athugasemdum. Viðmiðunar starfshlutfall varð þannig 25% í stað 50% eins og stóð fyrst til og var bætt við sérstakri málsgrein um að úrræðið skyldi ná til námsmanna. Þannig var um sérstaka undanþágu fyrir námsmenn að ræða þar sem stúdentar eru almennt útilokaðir frá atvinnuleysistryggingakerfinu, samkvæmt [6. mgr. 14. gr. laga um atvinnuleysistryggingar](#), sem er ein helsta gagnrýni Stúdentaráðs.

1.gr. a. (XIII)

Í nýju frumvarpi er lagt til að viðmiðunar starfshlutfallið hækki í 50% frá og með 1. júlí 2020. Stúdentaráð ítrekar að krafan um að einstaklingur skuli vera í 50% starfshlutfalli henti ekki stúdentum þar sem meirihluti þeirra sem eru í hlutastarfi ná ekki upp í áður nefnt starfshlutfall. Þá er sú krafa afar íþyngjandi vegna mikils atvinnuleysis og er ólíklegt að þetta úrræði nýtist stúdentum.

Aðstæður stúdenta hafa ekki batnað frá því að fyrri umsögn Stúdentaráðs var send inn og frumvarpið um breytingu á lögum um atvinnuleysistryggingar og lögum um Ábyrgðasjóð launa (minnkað starfshlutfall) var lögfest 21. mars 2020. Samkvæmt niðurstöðum seinni könnunar Stúdentaráðs frá 6. - 8. apríl voru 40% stúdenta að horfa fram á atvinnuleysi yfir sumartímamann sem eru rúmlega 5.200 stúdentar við Háskóla Íslands. Þá má benda á [tölur yfir atvinnuleysi](#) frá Listaháskóla Íslands og Háskólanum í Reykjavík, en samkvæmt könnun Nemendaráðs Listaháskóla Íslands voru 65,8% stúdenta óörugg með sumarvinnu og 50% stúdenta við Háskólann í Reykjavík voru í sömu stöðu. Við blasir að rúmlega 7.000 námsmenn verða atvinnulausir í sumar.

Stúdentaráð telur það afturför að hækka viðmiðunar starfshlutfallið úr 25% í 50% og skerða þannig enn frekar aðgengi stúdenta að atvinnuleysisbótakerfinu. Ráðið furðar sig á þessari breytingu, þá sérstaklega í ljósi þess að stúdentar hafa vikum saman kallað eftir fjárhagsöryggi til þess að eiga fyrir útgjöldum sínum á vægast sagt krefjandi tímum. Þess má geta að tölur yfir atvinnuleysi stúdenta sem Stúdentaráð hefur undir höndum sýna atvinnuleysi áður en fjöldi uppsagna varð raunin á vinnumarkaðinum.

Aðrar athugasemdir vegna greinagerðar

Í greinagerðinni er tekið fram að aðstæðurnar í samfélaginu séu að komast í eðlilegt horft að nýju í kjölfar hertra aðgerða til að sporna gegn útbreiðslu kórónuveirunnar, þar með talið starfsemi vinnustaða og því launfólk mætt aftur til vinnu. Þar að auki er talað um að þær hamlanir sem urðu á vinnumarkaðinum gætu verið til lengri tíma en búist var við. Eru það rökin fyrir því að framlengja hlutabótaleiðina.

Stúdentaráð lítur jákvæðum augum á framlengingu hlutabótaleiðarinnar og tekur undir að þó svo að aðstæðurnar í samfélaginu fari batnandi þá munu áhrif samkomubannsins vara lengur. Áhrif á bæði andlega líðan og fjárhagsstöðu stúdenta eru þar engin undantekning. Vegna þessa þykir ráðinu gagnrýnisvert að viðmiðunar starfshlutfallið verði hækkað um 25% og að stúdentar verði með því móti undanskildir á ný. Stúdentaráð ítrekar að um [69% stúdenta](#) vinna samhliða námi og í [86% tilvika](#) er það til þess eins að geta framfleytt sér. Þá eru 71% stúdenta sem vinna svo þeir eigi efni á því að stunda nám og 87% vinna á sumrin.

Önnur atriði

Ríkisstjórnin hefur þegar lofað 3.400 sumarstörfum sem samanborið við tölur um atvinnuleysi meðal stúdenta í háskólum landsins, rúmlega 7000 námsmenn, munu ekki duga. Þá bendir ráðið á að þau störf sem hafa verið boðuð eru ætluð bæði framhaldsskólanemum og háskólanemum sem samanlagt eru um 30 þúsund námsmenn.¹ Það er útlit fyrir að framboðið muni ekki duga og geta stúdentar ekki stólað á að stjórnvöld sjái til hvernig störfin ganga fyrir sig og í framhaldinu tekið ákvörðun um að skapa fleiri. Sumarið er komið og við þurfum öryggi strax.

Auk þess má setja stórt spurningamerki við skilgreiningu stjórnvalda á lengd sumarsins. Hvert starf hefur verið skilgreint sem tveir mánuðir í stað þriggja² og eru störfin þá í rauninni færri en 3.400, samkvæmt [frumvarpi til fjárukalaga](#). Þeir stúdentar sem fá starf verða þannig alltaf án framfærslu hluta sumars.

¹ Fjöldi framhaldsskólanema 18 ára og eldri árið 2018 frá Hagstofu Íslands.

² Ráðningavefur Hafnafjarðarbæjar gerir sem dæmi ráð fyrir að hámarki tveimur mánuðum.

Stúdentaráð Háskóla Íslands

Tafla 1:

Laun á mánuði ³	316.000 kr
Fjöldi starfa	3.400
	$316.000 \times 3.400 = 1.074.400.000$ kr
Heildarfjárveiting í sumarstarfaátak ⁴	2.200.000.000 kr
Mánaðafjöldi per einstakling	$2.200.000.000$ kr / $1.074.400.000$ kr = 2,05 mánuðir

Fjárhagsstaða stúdenta er í miklu uppnámi vegna áhrifa samkomubannsins og COVID-19. Nauðsynlegt er að tryggja stúdentum rétt til atvinnuleysisbóta, sé það fyrir þau sem hafa misst hlutastörf, eru í hlutastarfi eða eru atvinnulausir. Stúdentaráð undirstrikar að stúdentar áttu rétt til atvinnuleysisbóta í námshléum til 1. janúar 2010 þegar sá réttur var afnuminn með [lögum nr. 134/2009](#). Samt sem áður hefur 1,35% atvinnuþryggingagjald af launum stúdenta runnið í atvinnuleysistryggingasjóð, samkvæmt [lögum nr. 113/1990](#), en þrátt fyrir það eiga stúdentar ekki rétt á atvinnuleysisbótum.

Stúdentaráð telur það sjálfsagt réttlætismál að námsmenn séu ekki undanskildir aðgengi að fjárhagslegu öryggisneti sem vinnandi fólk og að stjórnvöld sýni samfélagslega ábyrgð með því að koma til móts við stúdentar á tímum COVID-19.

Fyrir hönd Stúdentaráðs Háskóla Íslands

Isabel Alejandra Días
Forseti Stúdentaráðs Háskóla Íslands

³ Sjá blaðsíðu 32, þskj. 1253, 724. mál, 150 löggjafarþingi 2019-2020.

⁴ Sjá blaðsíðu 32, þskj. 1253, 724. mál, 150 löggjafarþingi 2019-2020.